

Ἀδελφοί μου καὶ τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

«Ὁ ἀχώρητος παντὶ...ἐχωρήθη ἐν γαστρί...καὶ μὴ ἐκστὰς τῆς φύσεως μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φυράματος»¹

Μιὰ καινούρια ἀνθρωπότητα² χάραξε μέσα στὸ εὐτελὲς Σπήλαιο καὶ τὰ σταπρινὰ σπάργανα³ τῆς Βηθλεέμ. Ἐκστατικοὶ ἀναφωνοῦμε «τί τὸ δράμα τοῦτο ὁ...τεθέαμαι;»⁴ κατασπαζόμενοι θεοπρεπῶς «τὸ βρέφος τὸ τεχθέν».⁵ Μέσα ἀπὸ τῆς Λατρείας καὶ τὴν ἐκπληξὴ προβάλλει ἡ ἐρώτησις: Γιατί ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος; Ἀναπάντεχες ἡχοῦν οἱ ἀπαντήσεις, ψηλαφητὴ ὁμῶς πραγματικότητα μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ Θεὸς ἐγένετο ἄνθρωπος γιὰ νὰ θεοποιηθεῖ ὁ ἄνθρωπος.⁶ Σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς δημιουργίας του ἦταν νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν Θεό.⁷ Μὲ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄνθρωπος πραγματώνει τὸ σκοπὸ του, γίνεται ἀληθινός.⁸ Ἡ θεοποίησις του εἶναι ἡ ἀλήθεια του. Ὁ Χριστός, τὸ νέο παιδίον,⁹ ὁ «πρωτότοκος πάσης κτίσεως»,¹⁰ τὸ Βρέφος τῆς Βηθλεέμ, εἶναι τὸ ἀρχέτυπο τοῦ ἀνθρώπου.¹¹ Στὸ πρόσωπο τοῦ Σαρκωθέντος Κυρίου γίναμε ἀληθινὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ.¹²

Μιὰ καινούρια θέασις τοῦ χρόνου καὶ τῆς Ἱστορίας θεμελιώνεται στὴ Φάτνη. Ἡ κτίσις νοηματοδοτεῖται ἀπὸ τὸν «ἄχρονον Υἱόν»,¹³ ἡ Ἱστορία ἀπὸ τὰ Ἔσχατα. Οἱ δυνατότητες τοῦ ἀνθρώπου γίνονται ἀπέραντες, φθάνουν στὶς ἐσχατιὲς τοῦ ἀνθρώπινου εἶναι.

Ὡστόσο τὸ Σπήλαιο ὑπῆρξε εὐτελές. Τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ ἡ ἀνθρωπότητα προσέφερε μὲ χάρι καὶ ὠραιότητα τὴν Παναγία ὡς καρπὸ τῶν κτισμάτων,¹⁴ τὴν ἴδια στιγμὴ «ἐπέστη...καιρὸς ὁ τῆς γεννήσεως καὶ τόπος ἦν οὐδεὶς τῷ καταλύματι». Σήμερα οἱ ἄνθρωποι αἰσθανόμαστε τὴ δύναμιν τοῦ κακοῦ νὰ συμπλέκεται τόσο συχνὰ μὲ τὸ ἀνθρώπινο

¹ Κάθισμα Ὁρθρου Χριστουγέννων

² π. Γ. Φλωρόφσκυ, «Διαστάσεις τῆς Ἀπολυτρώσεως» (ἀποσπάσματα ἀναδημ.), στό: *ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ*, τεύχος 6^ο, 2019, σ. 2

³ πρβλ. Ὑπακοὴ Χριστουγέννων

⁴ Δοξαστικὸ ἀ΄ Ὁρας Χριστουγέννων

⁵ Ἰδιόμελο Ὁρθρου Χριστουγέννων

⁶ βλ. «Αὐτὸς γὰρ ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν», Μ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Περὶ ἐνανθρωπήσεως*, PG 25, 192

⁷ πρβλ. «πρὸς ὃν ὁ ἀνθρώπινος ἔρως...κατεσκευάσθη τὸ ἐξ ἀρχῆς...ὡς Θεὸν ὑποδέξασθαι δυνηθῆναι», Ν. ΚΑΒΑΣΙΛΑ, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, SC 355, 2, 90

⁸ πρβλ. «τὸν ἀληθινὸν ἄνθρωπον...ἔδειξεν ὁ Σωτὴρ», ὁπ. SC 361, 6, 94

⁹ πρβλ. Κοντάκιο Χριστουγέννων

¹⁰ Κολ. 1, 15

¹¹ πρβλ. «ἐπεὶ καὶ δημιουργούμενοις, αὐτὸς (σ.σ. ὁ Χριστός) ἀρχέτυπον ἦν», Ν. ΚΑΒΑΣΙΛΑ, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, SC 361, 6, 91

¹² π. Γ. Φλωρόφσκυ, «Διαστάσεις τῆς Ἀπολυτρώσεως» (ἀποσπάσματα ἀναδημ.), στό: *ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ*, τεύχος 6^ο, 2019, σ. 2

¹³ Κάθισμα Ὁρθρου Χριστουγέννων

¹⁴ βλ. Ν. ΚΑΒΑΣΙΛΑ, Λόγος εἰς τὴν Κοίμησιν, στό: Νέλλα, *Ἡ Θεομήτωρ*, σσ. 168-170

μεγαλειῶ. Ἀπ' τῇ μιᾷ ὁ ἄνθρωπος, ὃχι ἀπλῶς σοφός, ὅπως ὀνομάστηκε, ἀλλὰ ταξιδιώτης καὶ ἐρευνητῆς τοῦ σύμπαντος, παρατηρητῆς ἐπίσης καὶ κατὰ κάποιο τρόπο διαμορφωτῆς τῆς πραγματικότητος τοῦ μικρόκοσμου, ὅπως ἐκπληκτικὰ μᾶς βεβαιώνει ἡ σύγχρονη φυσική. Κορυφαῖοι βέβαια ἀνάμεσα στὰ ἀνθρώπινα θαυμαστὰ οἱ τόσοι παλαιοὶ καὶ σύγχρονοι ἅγιοι τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ ποὺ ἀπὸ τῇ γῇ μᾶς δείχνουν ἀνυποχώρητα τὸν οὐρανόν. Ἀπ' τὴν ἄλλη ἡ ἀνθρώπινη μικρότητα συχνὰ ἀσφυκτική. Τραγωδίες μικρῆς καὶ μεγάλης κλίμακας· κοινὸς παράγοντας ὁ ἐγωισμὸς καὶ ἡ ἀλαζονεία. Πόλεμοι, τυραννικὰ καθεστῶτα, ἀδικία, ἀνισότης καὶ πόνος, ὅλη αὕτη ἡ ἀρχαία κληρονομία τῆς ἀνθρωπότητος κάνει καθημερινὰ αἰσθητὴ τὴν παρουσία της. Ὁ ἀνθρώπινος ναρκισσισμὸς προσβλέπει σὲ ἓνα παντοδύναμο μετα-ἄνθρωπο, σὲ μιὰ ἀχαλίνωτη βούληση ποὺ περιφρονεῖ ἀκόμη καὶ τὴ φυσικὴ τάξη τῶν πραγμάτων, προσβάλλοντας τὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ. Καὶ μ' ὅλα αὐτὰ οἱ στρατιῆς τῶν ξεριζωμένων καὶ ἐξαπατημένων ἀνθρώπων ποὺ μετακινοῦνται ἀναζητῶντας ἐλπίδα. Μετανάστες καὶ πρόσφυγες, ἀνάμεσά τους καὶ ἀσυνόδευτα παιδιὰ, γίνονται πρόβλημα καὶ κρίση γιὰ ὅλους μας, ἀποδιοργανώνοντας καὶ διακινδυνεύοντας τὴ ζωὴ τους, θύματα οἱ ἴδιοι τῶν συμφερόντων καὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Θὰ ἤθελα νὰ πῶ στοὺς συνανθρώπους μας: Μὴ ξεχνᾶτε μέσα στὶς περιπέτειές σας ὅτι σᾶς συνοδεύει ὁ Θεός. Εἶναι τόσο χαρακτηριστικὸς ὁ εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος ὅταν ἐξιστορεῖ τὴ φυγὴ στὴν Αἴγυπτο. Ἄγγελος καθοδηγοῦσε στὸ δρόμο τῆς προσφυγιάς, Ἄγγελος στὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στὴν πατρίδα. Ὅλα ἦταν τελικὰ κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη τοῦ Θεοῦ. Ζοῦμε λοιπὸν ὅλοι μας αὕτη τὴν ἀκατανόητη καὶ οδυνηρὴ παρουσία τοῦ κοσμοκράτορος «τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου»¹⁵ μέσα στὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.¹⁶ Εἶναι τὸ αἰνίγμα τοῦ κακοῦ, τὸ παράλογο, τὸ ἀδιανόητο κάποτε, κακό. Καὶ ὅμως, ἂν θέλουμε μποροῦμε πάντα νὰ διαβλέπουμε, πίσω ἀπὸ τὸ παράλογο, τὸν Σαρκωθέντα Θεὸ νὰ σέβεται τίς ἐπιλογές τῆς ἀποστασίας μας καὶ νὰ μᾶς ἀγαπᾷ ταυτόχρονα. Εἶναι Αὐτὸς ποὺ προσφέρει καινοὺς... οὐρανοὺς καὶ γῆν καινήν».¹⁷ Εἶναι αὐτὸς ποὺ «ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ».¹⁸ Καὶ εἶναι πάντα ὁ ἀντιλεγόμενος.¹⁹

Ἀδελφοί μου καὶ τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἄς ταχθοῦμε μὲ τὸ μέρος τοῦ Νικητῆ τῆς Ἱστορίας. Ἄς προσφέρουμε στὸ Παιδίον «ἀρετὰς ἀντὶ μύρου»²⁰ κόπο γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τὸν ἀδελφό. Ἄς εἶναι φέτος ἡ καλλιέργεια τῶν χριστουγεννιάτικων δένδρων, ὅπως ἔγραψε ἓνας μεγάλος τῆς Λογοτεχνίας τοῦ 20^{ου} αἰῶνα,²¹ εὐκαιρία ὃχι ἀπλῶς γιὰ

¹⁵ Ἐφ. 6, 12

¹⁶ πρβλ. Ἀπ. 1, 8

¹⁷ Β' Πέτρ. 3, 13

¹⁸ Ἀποκ. 6, 2

¹⁹ πρβλ. Λουκ. 2, 34

²⁰ Ἰδιόμελο στ' Ὁρας Χριστουγέννων

²¹ Βλ. T.S.Eliot, *The Cultivation of Christmas Trees*

νοσταλγία, ἀλλὰ γιὰ ἀγῶνα. Ἀγῶνα γιὰ τὴ δικαιοσύνη καὶ τὸ γκρέμισμα τῶν ἁμαρτωλῶν κατεστημένων γύρω μας καὶ μέσα μας. Ἄς μὴ συνθηκολογοῦμε μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ κακοῦ. Ἄς ἀναγνωρίσουμε σὲ κάθε ἄνθρωπο δίπλα μας, στὸν πεινασμένο, στὸν ξένο, στὸν φυλακισμένο, στὸν ἄρρωστο, τὸν ἐλάχιστο ἀδελφὸ τοῦ Χριστοῦ.²² Ἄς ἀναγνωρίσουμε ἐπίσης γύρω μας τὴν ὁμορφιὰ τοῦ κόσμου, φανερὴ καὶ κρυμμένη. Ἄς εἶναι φέτος τὰ Χριστούγεννα εὐκαιρία ἀληθινῆς Λατρείας. Ἄς μὴ παραμείνει τὸ Σπήλαιο εὐτελές.

Ἀδελφοί μου,

Ὅσο παράλογο εἶναι τὸ κακό, τόσο ἀδιανόητα τὰ Χριστούγεννα χωρὶς Χριστό. Εὐχομαι σὲ ὅλους ἀληθινὰ καὶ εὐλογημένα Χριστούγεννα!

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε λοιπόν,
«Θεὸς τὸ τεχθὲν ἢ δὲ μήτηρ παρθένος,
τί μείζον ἄλλο καινὸν εἶδεν ἢ κτίσις;»²³

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

²²πρβλ. Μτ. 25, 40

²³ Στίχοι Συναξαρίου Χριστουγέννων